

İLAHİYAT FAKÜLTESİ

FELSEFE TARİHİ

ÜNİTE 7

ORTAÇAĞ FELSEFESİ / Patristik Felsefe

Ortaçağ Felsefesi

Orta Çağ felsefesi tarihsel dönem itibariyle ilkçağ felsefesinin bitiminden modern düşüncenin başlangıcına kadar olan dönemi kapsar.

İ.S. 2. yüzyıldan 15. yüzyıl sonlarına; 16. yüzyıl başlarına, Rönesans'a kadar olan dönem olarak ele alınır.

Ortaçağ Felsefesi kendi içinde dört ayrı geleneği ihtiva eder:

1. Batı ya da Avrupa'da gelişip, Latince ifade edilmiş olan

Hristiyan felsefesi,

2. Doğuda **İslam** dünyasında zuhur etmiş ve Arap dilinde ifade edilmiş olan İslam felsefesi,

3. Sadece Hristiyan ülkelerinde değil, İslam dünyasının çok çeşitli bölgelerinde **Musevi** düşünürler tarafından İbranice ifade edilmiş olan Yahudi felsefesi

4. Hristiyan Bizans İmparatorluğu içinde Grek diliyle ortaya konmuş olan **Bizans** felsefesi

Helen / Yunan

Dört farklı geleneğine, ve söz konusu geleneklerin kendi aralarında sergilediği temel birtakım farklılıklara rağmen, Ortaçağ felsefesi bir **bütün** meydana getirir.

Bunun üç temel nedeni vardır:

1- Her şeyden önce, gerek Hristiyan felsefesi, gerek İslam felsefesi ve gerekse Musevi ve Bizans felsefesi ortak bir felsefi mirası paylaşır: **Antik Yunan felsefesi**

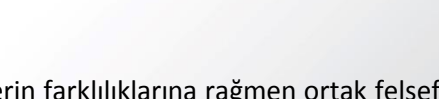
Buna göre, Grek düşüncesi geç Antikçağda, özellikle Yeni-Platonculuk eliyle Ortaçağ felsefesine önemli bir etki yapmıştır.

2- Dört ayrı felsefe geleneğinin birbirleriyle yakın bir ilişki içinde olmasıdır.

Nitekim, Ortaçağda Musevi düşünürler, okudukları İslam düşünürlerden, özellikle de Farabi ve İbni Sina'dan yoğun bir biçimde etkilenmiş, aynı İslam felsefesi 12. yüzyıl Rönesans'ı yoluyla Batı'ya kaynaklık, ya da en azından antik Yunan felsefesinin aktarılmasına aracılık etmiştir.

3-Nihayet, dört ayrı gelenek de, vahye dayalı **tek Tanrılı** dinlerin hakim olduğu kültürlerin bir parçası olmak durumundadır.

Dini öğretiyle felsefi spekülasyon, veya teoloji ile felsefe arasındaki ilişki bu geleneklerin her birinde farklılık gösterse de, ele alınan felsefi problemler hepsinde yaklaşık olarak aynıdır.

Bu geleneklerin farklılıklarına rağmen ortak felsefi özellikleri antik çağ felsefesine dayanıyor olmalarından ileri gelir;

bu gelenekler antikçağ felsefesini kendi dinsel niteliklerine göre sürdürür durumdadırlar ve birbirlerini bu temelde sürekli etkilemişlerdir.

Orta çağ felsefe geleneklerinde, **şüphecilik hariç**, antik çağın önemli filozoflarının ve felsefe akımlarının çoğu görülür.

Din temelli felsefe tarzının şüpheciliği tamamen dışlaması anlaşılır bir durumdur.

Septisizm dışında, Platon, Aristo ve Stoacılık gibi felsefe yönelimler, varlıklarını sürdürür.

Dönemin Genel Özellikleri

1- İlkçağ Yunan felsefesinin belli bir halkın, antik Yunan ya da Atina halkının, modern felsefenin ise farklı uluslara mensup ayrı bireylerin felsefesi olduğu yerde,

Ortaçağ felsefesi, bireylerin ve halkların karakteristik özelliklerinin üstünde olan **dini bir topluluğun**, bir ümmetin, Hristiyan ya da İslam toplumunun veya Yahudi cemaatinin felsefesidir.

2. Antik Yunan felsefesinin bütünüyle dünyevi bir felsefe olduğu, klasik aklın en temel özelliğinin **sekülerizm** olduğu yerde, (dünyada mutluluk)

Ortaçağ felsefesi kendisine **öte dünyasal** bir ilginin hakim olduğu bir felsefedir. (öte dünyada mutluluk)

Bundan dolayı, antik Yunan'da bağımsız bir felsefe disiplini olan **etik** ve **estetik** yerini çok büyük ölçüde **teolojiye** bırakır.

3. Ortaçağ insanı eksikliliğini, başarısızlığını ve hatta günahkarlığını her daim duyumsamak durumunda olan biridir.

İşte bu durumun bir sonucu olarak, Yunan düşüncesinin özü itibariyle **iyimser** bir felsefe olduğu yerde, özellikle Hristiyan Ortaçağ felsefesi **kötümserlik** üzerine yükselen bir felsefedir.

4. Yine Yunanlının temelde bir olan, birlik içinde bulunan bir evrende, yani bir **mikrokosmos** olarak kendisinin bir parçası olduğu özde anlaşılabilir olan makrokosmosta yaşadığı yerde, yaratıcısından ayrı düşmüş bir varlık olarak Ortaçağ insanı kendisine **yabancı** bir evrende yaşamak durumunda olmuştur.

5. Ortaçağ felsefesi, İlkçağ felsefesinden öncelikle bir kopuşu gözler önüne serer.

Bununla birlikte, iki felsefe arasında, her şeye rağmen bir sürekliliği ve çok önemli bir noktada da ortaklık vardır.

Ortaçağ felsefesi, ihtiyaç duyduğu **kavram** ve **kategoriler** için, doğrudan doğruya **Yunan felsefesine** yönelmiştir.

6. Ortaçağ felsefesi, teleolojik bir anlayışla, doğayı Tanrı tarafından bir amaca göre yaratılmış ve düzenlenmiş **statik bir sistem** olarak görmüştür.

Açıklamadan niteliksel bir açıklamayı anlayan ve nedensellikten büyük ölçüde ereksel nedenselliği anlayan Ortaçağ düşünürlerine göre, maddi dünya, tanrısal gerçekliğin çok soluk bir gölgesinden başka hiçbir şey değildir.

7. Ortaçağ felsefesi, hemen her felsefe gibi, birtakım kabulleri olan bir felsefe olmak durumundadır.

Bu kabullerin en önemlisi ise, Ortaçağ düşüncesine Platon felsefesinden intikal eden, en yüksek veya **en yüksekte olanın, en üstte bulunanın ontolojik olarak en gerçek, aksiyolojik olarak da en değerli** varlık olduğu kabulüdür.

8. Ortaçağ felsefesi benimsediği ve kendisine göre biçimlendirdiği felsefeyi, genellikle **olmuş bitmiş, yetkin bir sistem** olarak görmüştür.

Buna göre, antik Yunan felsefesinin **dinamik** bir yapı sergilediği yerde, Ortaçağ felsefesi mutlak hakikatleri bulmuş olduğuna inanan **statik** bir felsefedir.

9. Yine, Ortaçağ felsefesinin merkezinde Tanrı vardır. Başka bir deyişle, Ortaçağ felsefesi **teosantrik**, ya da Tanrı merkezli bir felsefedir.

Nitekim, bu felsefenin temel konuları, Tanrı ve Tanrı'nın varoluşu problemi, iman ya da otorite ve akıl ilişkisi, Tanrı-evren ilişkisi, kötülük problemi ve tümeller problemiyle belirlenir.

10. Yine Ortaçağ felsefesi söz konusu olduğunda, belli bir gelenek, ve vahye dayanan bir din çerçevesinde oluşan **otoriteye** duyulan saygı esastır.

Ortaçağ felsefesi, otoriteye duyulan inancı temele aldığı için de, doğal olarak eleştiriye ve **şüpheciliğe** kesinlikle kapalı olan bir felsefedir.

11. Ortaçağ felsefesi varlığın bilgi konusundan, ya da **ontolojinin epistemolojiden** önce geldiği bir felsefedir.

Buna göre, önce zihinden bağımsız bir gerçekliğin varoluşunu kabul edip, bu gerçekliğin bilgisine nasıl ulaşılabileceği konusunu daha sonra ele alır.

12. İstisnasız tüm Ortaçağ filozofları, sistemlerinde **Tanrı'dan yola çıkar** ve önce Tanrı'nın varoluşunu kanıtlayarak, varlığı yaratan-yaratılmış olan ilişkisi çerçevesinde ele alır.

Buna en iyi örnek, ünlü “beş yol”uyla, Aquinalı Aziz Thomas'tır.

13. Ortaçağ felsefesindeki söz konusu teoloji olarak metafizik anlayışı, doğal olarak hemen her Ortaçağ düşünüründe bir örneğine rastladığımız değere dayalı bir varlık hiyerarşisine yol açmıştır.

Böyle bir **varlık hiyerarşisi**, varlıkları hiyerarşideki yerlerine göre sınıflar ve onlara varlık ve belli bir değer yükler.

14. Ortaçağ felsefesinin en belirleyici yönlerinden biri, de hiç kuşku yok ki, onun **yöntemidir**.

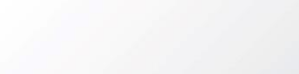
Buna göre, Ortaçağ düşünürleri, Tanrı sözü olan kutsal kitaba dayanan imanı sistematik bir biçimde ifade etmek, savunmak ve geliştirmek için, daha çok şerhe, kutsal metinleri yorumlama metoduna ve mantıksal/dilsel analize yönelmişlerdir.

Hristiyan Felsefesinin Doğuşu

M.Ö. tahminen 1. yüzyılda helenistik inançların Roma'da tutunmaya ve örgütlerini kurmaya başladıklarını bilinmektedir.

Ancak Doğu'dan gelen bu dinsel akımlar, zamanla, Roma'nın resmi diniyle uyumsuzluğa düşmüştür.

Çünkü Roma dini gittikçe bir devlet dini durumuna gelmişti.

Roma'da bir helenistik dine bağlı olmak aynı zamanda resmi dinin çerçevesinde kalmaya, imparatora karşı gerekli tapınmalarda bulunmaya bir engel oluşturmuyordu.

Romalıların birçok Tanrıların varlığını benimsemesi, çeşitli dinlere aynı zamanda bağlı olmayı kolaylaştırıyordu.

Tüm helenistik inançların temelini, "ruhun ölümsüz olduğu" düşünüşü oluşturur.

Doğudan gelen inançların Roma'da kazandıkları büyük etkinliğin nedenini, özellikle bu noktada, yani bireye ölmezliği vadetmelerinde aramak gerekir.

Oysa resmi Roma dini, bireylerin gelecekleri ile hiç ilgilenmeyen soğuk bir devlet dini idi.

İlk Hıristiyanlığın başlangıcında iki ana fikir ile karşılaşırız:

Önce ölümün nedenini "**günah**"ta aramak gerekir. Çünkü insanlar günah işlemekle Tanrı'dan uzaklaşmış, bu nedenle alın yazısına (kadere) katılamaz olmuş ve ölüme mahkûm edilmiştir.

İnsanın ölümden kurtulabilmesi için günah işlememesi gerekir.

Ne var ki insan yalnızca kendi olanaklarıyla ya da yalnızca kendi gücüyle günahtan uzak duramaz.

İnsanın günahtan kurtulması için, Tanrı'nın "şefaathat" (bağışlanma) edip onu günahtan kurtarması gerekir.

Böylece Hristiyanlığın ikinci ana fikrine gelmiş oluyoruz:

Tanrı "İsa"nın varlığında insan şekline girmiştir.

Tanrı bir büyük kahraman, bir büyük imparator şeklinde görünmemiş, aksine aşağılanan, yoksul ve zavallı bir insan biçiminde görünmüş (tecelli etmiş)tür.

Roma İmparatorluğunun ÇÖKÜŞÜ

ve

Hristiyanlığın YÜKSELİŞİ

Edward Gibbon Hristiyanlığın yükselişini beş temel nedene bağlar:

- 1 *Hristiyanların Yahudilikten miras aldıkları katı ve hoşgörüsüz gayretkeşlik.*
- 2 *Ölümden sonra yaşama fikri (gelecek için bir ödül).*
- 3 *Kilisenin mucizevi güçleri olduğu inancı (doğal felaketlere duyulan tepkiden ve batıl inançlardan destek alıyordu).*
- 4 *İlk Hristiyanların sade ve sofu töreleri (bu o dönemde alışılmamış bir şeydi.)*
- 5 *Roma İmparatorluğu içinde ayrı bir devlet haline gelen Hristiyan cumhuriyetinin birlik ve disiplini.*

Bunlardan sonuncusu, yani politik etken, kuşkusuz en önemlisiydi. Çevresindeki her şey çözülüp dağılırken Kilise tutarlı bir politika izlemeyi sürdürdü.

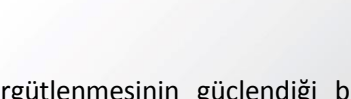
Roma dininin son zamanlarında imparatora tapınma gittikçe artan bir önem kazanmış, böylece bu din, devleti, imparatorun kişiliğinde Tanrılaştıran bir "**imparator dini**" durumuna gelmiştir.

Oysa Hristiyanlık, kendi Tanrı'sı konusundaki tekelciliği yüzünden, imparatora tapınma ve kurbanlar sunmayı başından beri yasaklamıştır.

İki din arasındaki bu görüş ayrılığı, Roma devleti ile Hristiyanlığın anlaşmazlığa düşmesine ve bunun sonunda Hristiyanlarla ilgili "kovuşturma" yapılmasına yol açmıştır.

Ancak bu uygulama Hristiyanlığı zayıflatacağı yerde büsbütün güçlendirmiştir.

Hristiyanlığın örgütlenmesinin güçlendiği bu dönemde, Roma devlet örgütü gücünü yitirmeye başlamış bulunuyordu.

Varlığını sürdürebilmek için ağır girişimlerde bulunmak zorunda kalan imparatorluğun siyasal örgütü, birlik ve beraberliğinden çok şey yitirmişti.

Roma devletinin çözüme döneminde Hristiyanlık, günden güne büyüyen bir güç olarak belirmiştir.

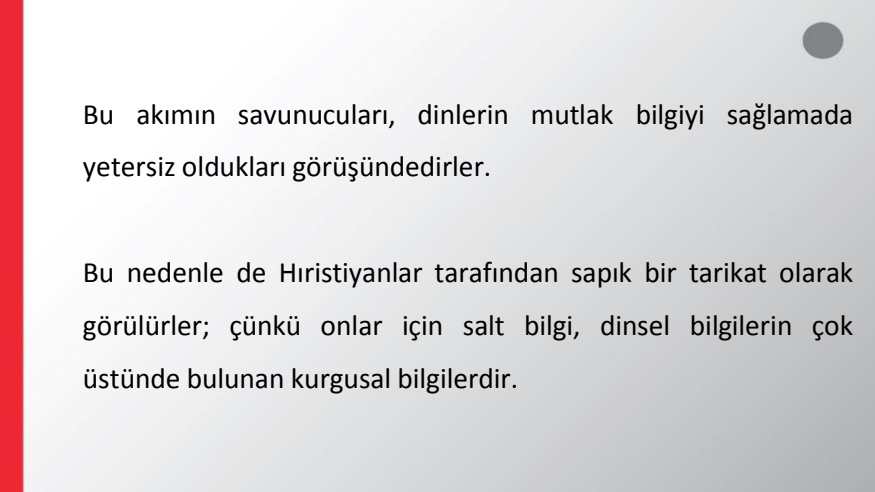
Sonuç olarak öyle bir an gelmiştir ki, Roma imparatorları Hristiyanlık örgütüyle boğuşmaktan cayarak, bu örgüte yaslanma gereği duymuştur.

Gnostikler

Gnostisizm; tanrısal, mutlak bilgiye bir anlık aydınlanmayla, sezgiyle ulaşılabileceğini ileri süren bir dinsel akımdır.

Bu akım ilk çağ Yunan felsefesi ile Hristiyan dininin görüşlerini kaynaştırmaya çalışan, felsefeciler tarafından milattan sonra I. ve II. yüzyıllarda oluşturulmuştur.

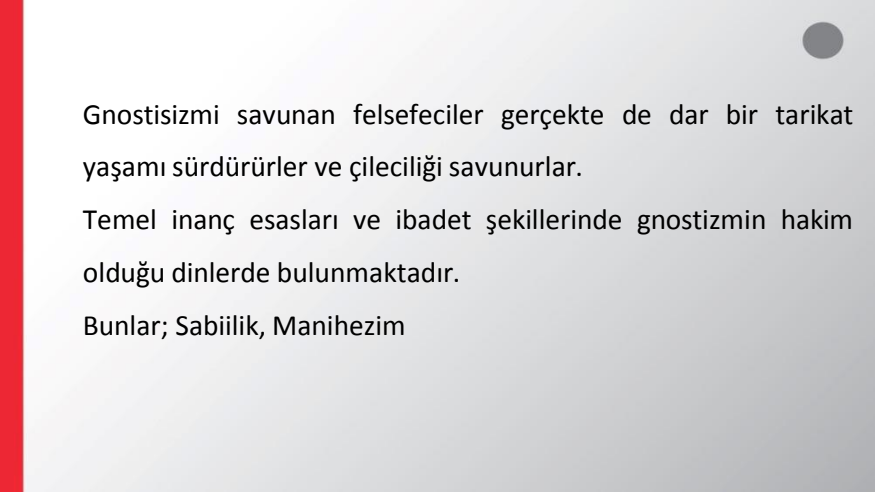
Bu akımın savunucuları, dinlerin mutlak bilgiyi sağlamada yetersiz oldukları görüşündedirler.

Bu nedenle de Hristiyanlar tarafından sapık bir tarikat olarak görülürler; çünkü onlar için salt bilgi, dinsel bilgilerin çok üstünde bulunan kurgusal bilgilerdir.

İsa'nın Tanrı'nın oğlu olduğu, doğduğu ve büyüdüğu, çarmıha gerildiği ve bunun gibi Hristiyan inanışları (dogmalarını) yadsırlar.

Onlar için İsa düpedüz insandır.

Gnostisizmi savunan felsefeciler gerçekte de dar bir tarikat yaşamı sürdürürler ve çileciliği savunurlar.

Temel inanç esasları ve ibadet şekillerinde gnostizmin hakim olduğu dinlerde bulunmaktadır.

Bunlar; Sabiilik, Manihezim

Patristik Felsefe

Ortaçağ felsefesi, Batı'da Hristiyan Ortaçağ Felsefesi olarak,

- (1) MS 2.ve 3. yüzyıldan 8. yüzyıla kadar olan Patristik felsefeyle,
- (2) 8. yüzyıldan 15. yüzyıla kadar süren Skolastik felsefeden meydana gelir.

Patristik felsefe, putperestliğe ya da aynı anlama gelmek üzere, seküler felsefeye karşı Hristiyan inancını savunmuş ve daha sonra benimsediği Platoncu ve Yeni-Platoncu felsefeyle Hristiyan inancını anlamlandırıp güçlendirmeye, onu putperestliğin ve gnostisizmin saldırıları karşısında korumaya çalışmıştır.

Felsefe ve teoloji bir bütünün ayrılmaz ögeleri ya da parçaları olarak değerlendirilir.

Patristik felsefe kendi içinde üç döneme ayrılır

1) MS 1. yüzyıldan 2. yüzyıla kadar olan dönem:

Bu dönem filozofları ya da daha doğrusu teologları öncelikle Hristiyanlığın "hakiki felsefe" olduğunu savunup, onun felsefi bilgelik karşısındaki durumunu belirlemeye çalışmışlar

2) 200-450 yılları arasındaki altın dönem:

Bu dönem Yunan felsefesi ve Hristiyanlık arasında, Yeni-Platoncu İskenderiye Okulu'nun etkisiyle vuku bulan gerçek etkileşim ve uzlaşım dönemidir,

felsefenin Hristiyan kültüre tamamen entegre edilmesi çağıdır.

(Altın Çağ, **Aziz Augustinus**)

3) 450 yılından 8. yüzyıla dek olan gerileme dönemi:

Yeni ve özgün bir çabanın, düşüncenin söz konusu olmadığı bu dönem, yalnızca daha önce ifade edilmiş doğruların ele alınıp işlenmesi ve sistematize edilmesi yönündeki çabalardan meydana gelir.

Aziz Augustinus (Augustine) (MS 354-430)

Patristik felsefenin en etkili, önemli ve hiç kuşku yok ki en büyük filozofu veya teologudur.

Kötülük problemi ve insan özgürlüğüne ilişkin çözümleri bugün bile kabul gören Augustinus, düşüncesinde en çok **Platon** felsefesinden etkilenmiştir.

Aslında o, saf bir filozof, sistem kuran bir filozof olmayı hiç düşünmemiştir; dolayısıyla, Patristik dönemin diğer filozofları gibi, teolojiyle felsefe arasında bir ayrım yapmamıştır.

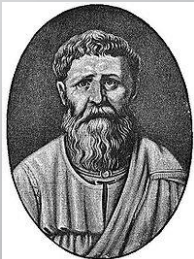
Aziz Augustinus felsefeyi bağımsız bir disiplin olarak görmeyip, büyük ölçüde Hristiyanlığın akla uygun içeriğini kavrayabilmek için bir araç olarak değerlendirmiştir.

İşte bundan dolayıdır ki

"inanabilmek için anla; anlayabilmek için iman et!" demektedir.

Bilgi Anlayışı

Augustinus, felsefesinde Septisizmi geçersizleştirdikten sonra, bilgiye ilişkin bir tartışma aracılığıyla Tanrıya erişmenin mümkün olduğunu gösterme yoluna girişmiştir.

Ona göre de doğanın ilkeleri karanlıktır.

İnsanlar yüzyıllardan beri hayatın ateşten mi, yoksa havadan mı çıktığını; varlığın madde mi yoksa İdea mı olduğunu; ruhun basit mi birtakım unsurlardan mürekkep mi olduğunu sürekli tartışmışlardır.

Augustinus, her şey tartışmalı olsa dahi, kişinin ne kadar kuşkucu olursa olsun, kendisinden kuşku duyamayacağı en azından bir olgu olduğunu, yani onun kendi varoluşundan asla kuşku duyamayacağını söyler.

Ne kadar kuşku duyarsam duyayım, kuşku duyduğum zaman, varolan biri olarak kendimin bilincinde olurum.

Bildiğimi düşündüğüm zaman aldanabilsem dahi, yine de aldanabilmek için varolmam gerekir.

kendimizin var olduğundan kuşku duymayız, bu konuda kesin bir inanç sahibiyiz.

Oysa söz gelişi dış evrenin gerçekliğinden şüphe etmek mümkündür

Düşünebilmem" bana var olduğumu bunun sonucu olarak ruhumun var olduğunu kanıtıdır.

Bir bilince sahip olduğumu bilmek, benim için en açık seçik bilgidir.

Augustinus işte bu çerçeve içinde, bilgiyi **duyusal** bilgiden önce **rasyonel** bilgiye, sonra da gerçek tefekkür ya da sezgiye dayalı **dolayımsız** bilgiye yükselecek şekilde üçe ayırır.

Bilgi duyusal nesnelerin bilgisinden, önce rasyonel, sonra da sezgisel bilgisine doğru belli bir sıra içinde gelişir.

Nitekim ona göre, birinci bilgi türü duyusal bilgi, duyular aracılığıyla kazanılan malûmattır.

Bu bilgi, bilginin en aşağı derecesi olup, duyuma karşılık gelir ve insanlarda olduğu kadar hayvanlarda da söz konusudur.

İkinci bilgi düzeyi ile biz insanlar, Augustinus'a göre, duyumsal düzeyden rasyonel bilgi düzeyine yükseliriz

Üçüncü bilgi türü, en yüksek bilgi türü olarak, cisimsel olmayan, ezeli-ebedi ve değişmez gerçekliklerin, zorunlu doğruların temaya dayalı, doğrudan (**dolayimsız**) bilgisidir.

Bu düzeyde hakiki bilgeliğe sahip olan insanın rasyonel ruhu gerçek bilgiye sahip olurken, duysal dünyayla sınırlı kaldığında, hiçbir zaman erişemeyeceği, kesinliğe erişir.

Aydınlanma Kuramı

ezeli-ebedi ve değişmez gerçekliklerin, zorunlu doğruların dolayımsız bilgisi, nasıl mümkün olabilir?

Sonlu, sınırlı, değişen bir varlık olarak insan kendisini her bakımdan aşan değişmez doğruların, ezeli-ebedi İdeaların doğrudan bilgisine ve dolayısıyla kesinliğe nasıl ulaşabilir?

Aziz Augustinus, işte bu noktada, özel bir aydınlanma teorisinden söz eder.

Başka bir deyişle, ona göre, insan zihni ezeli-ebedi, değişmez doğruları, nesnel ölçütleri görebilmek için aydınlatılmaya gerek duyar.

Bu aydınlatmanın kaynağında ise Tanrı vardır.

Bilgide insan zihnini aydınlatan ışık, ona göre Tanrıdan gelir.

Tanrı Anlayışı

Söz konusu bilgi anlayışı ya da aydınlanma kuramı, Aziz Augustinus'a, ayrıca Tanrının varoluşu için bir delil sağlar.

Argümanın hareket noktası, zihnin zorunlu ve değişmez hakikatlerle ilgili kavrayışıdır.

Aziz Augustinus'a göre, zorunlu ve ezeli-ebedi bu hakikatler, sonlu insan zihninin çok üstündedir, bundan dolayı insan zihni onların karşısında eğilmek ve bu hakikatleri kabul etmek durumunda kalır.

İnsan zihni bu hakikatleri kendince uydurmadığı gibi, değiştiremez de. Zihin yalnızca, kendisini aşan bu doğruların bilincine varır ve düşüncesini onlara göre düzenler.

Bu öz ya da ölçütün ezeli-ebedi ve yetkin bir varlıkta bulunması ya da temellenmesi gerekir.

Bu varlık ise Tanrıdır.

en değerli, en iyi ve yetkin varlık olan Tanrı / Varlık Hiyerarşisi

Kötülük Problemi

hiyerarşide yer alan varlıklar, en iyi ve en yetkin varlık Tanrı olacak şekilde, iyilikten değişen derecelerde pay alırlar.

Bundan dolayı, cetvelde, iyilikten hiçbir şekilde pay almayan ve tümüyle kötü olan tek bir varlık bulunmaz.

Teodise / iyilik kötülüğün yokluğu durumudur / iyilik ve kötülük göreceli kavramlardır
/ iyilik ve kötülük imtihan için vardılar / iyiliğin anlaşılması için bir miktar
kötülük zorunludur

Kötülüğün yokluk ya da hiçlikle eşanlamli olduğunu, kendisinde iyi hiçbir şeyin bulunmadığı bir varlıkta gerçeklik de bulunamayacağını, onun hiçbir şekilde varolamayacağını dile getiren söz konusu hiyerarşik değer ve varlık anlayışına göre, varolan her şey, şöyle ya da böyle iyi olmak durumundadır.

Augustinus'a göre, bu yüzden dünyada mutlak kötülük diye bir şey söz konusu olamaz. Kötülük, dolayısıyla pozitif bir şey olarak açıklanamaz.

Kötülük, ancak ve ancak mevcut olması gereken bir iyi ya da iyiliğin yokluğu olarak açıklanabilir.

Kötülük, iyiliğin ne olduğunun kendisi aracılığıyla daha iyi kavranabileceği bir şeydir.

Asli Günah

Kötülüğün, olması gereken iyiliğin yoksunluğu olduğunu bildiren Augustinus'a göre, kötülük yoksunluk olduğu için meleklerin de insanın da kötü iradesinin fail nedeni olmasından söz etmek mümkün değildir.

Bu nedenle, insanın düşüşünün nedeni bir anlamda Şeytan olsa bile, onun düşüşünün daha temel bir anlamda nedeni, insanın iradesinde bulunan asli bir kusur olmak durumundadır.

Âdem ile Havva'nın Şeytan'ın sırnaşmalarına teslim olmalarının nedeni, doğrudan doğruya Şeytan'ın kendisi değil de onların iradelerinin zaten bozuk ya da kusurlu olmasıdır.

Kurtuluş Doktrini

İnsanın düşüşünü günah ve dolayısıyla onun Tanrıya başkaldırısı yoluyla bu şekilde açıklayan Aziz Augustinus, bu kez etik anlayışında, insanın kurtuluşunu ebedi saadet düşüncesi içinde, erdem ve Tanrı aşkı (love of God) yoluyla ifade etmeye çalışır. Tanrı insanın yüreğine iyilik sevgisi koyduktan sonra insan iradesini kullanabilir.

Maddi varlıklar, başka insanlar ve kendisi, insanın aşkının meşru objeleri olabilmekle birlikte, insanın bunlardan birine duyduğu aşk, insan bu varlıkları gerçek ve nihai bir mutluluğa erişmek amacıyla sevdiği zaman, Augustinus'a göre, kötü ve **düzensiz** bir aşk haline gelir.

Augustinus'a göre, bütün kötülüklerin kaynağında, söz konusu düzensiz aşk vardır.

Öyleyse düzenli bir toplum kurmanın en önemli yolu, insanın kendisini ve dolayısıyla aşkını düzene sokmasıdır; onun, aşkının, başta Tanrı olmak üzere, farklı nesnelerini, uygun ölçülerde ve gereği gibi sevmesini sağlamaktır.

Bu yapıldığı zaman ancak insan erdemli olup, ebedi saadete erişme yoluna girer.

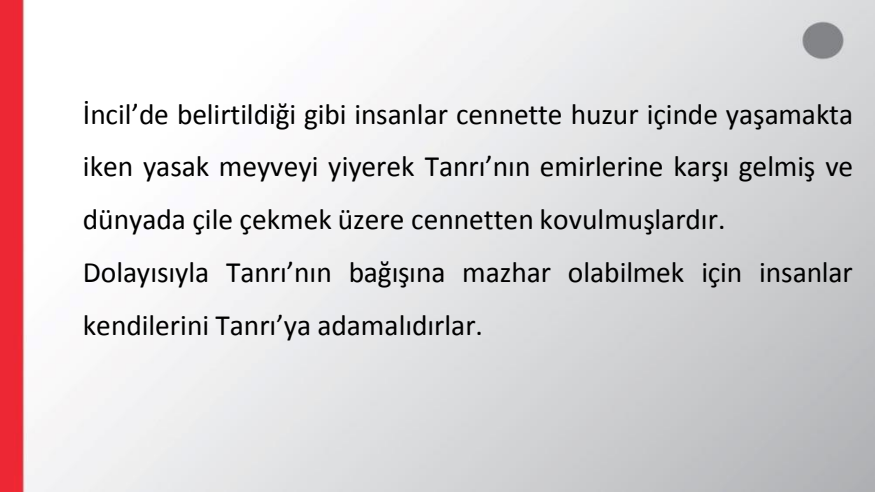
Devlet Anlayışı

Augustinus için Tanrı'ya karşı duyulan aşk veya sevgi devlet anlayışında yada 'iki şehir' öğretisinde kilit bir noktada bulunur.

İnsanlar, sevgilerini, kendileri de dahil olmak üzere dünyevi, gelip geçici şeyler üzerine değil Tanrı'ya yöneltmelidirler.

Bu Tanrı'nın buna ihtiyaç duymasından dolayı değildir. Buna insanın ihtiyaç duymasından dolayıdır.

İncil’de belirtildiği gibi insanlar cennette huzur içinde yaşamakta iken yasak meyveyi yiyerek Tanrı’nın emirlerine karşı gelmiş ve dünyada çile çekmek üzere cennetten kovulmuşlardır.

Dolayısıyla Tanrı’nın bağışına mazhar olabilmek için insanlar kendilerini Tanrı’ya adanmışlardır.

Augustinus'a göre, Yeryüzü Devleti, iblisin ayaklanmasıyla başlayıp, Asur ve Roma imparatorluklarıyla gelişen şeytanın krallığıdır.

Buna karşın, Gökyüzü Devleti, Yahudi halkında ortaya çıkan, kendisini Hristiyanlık inancı ve Kilisenin dogmalarıyla sürdüren İsa'nın krallığıdır.

Augustinus'a göre, Gökyüzü Devletinin yeryüzündeki temsilcisi **Kilise'**dir.

İki devlet anlayışının sonucu olarak Augustinus, hiçbir zaman Tanrı devletinin Hristiyan Kilisesi olduğunu söylememiş olmasına rağmen, Kilise'nin dünyevi kurumları kontrol altına almasını sağlayacak şekilde Tanrı devletinin Kilise olduğuna dair bir yorum sonraları hakim olacaktır. (hükümdara itaat)

| TEŞEKKÜRLER